

Djelotvorno znanje

Slobodan Lang

Hrvatska liječnička komora se obratila javnosti sa upozorenjem da će u Hrvatskoj doći do nestašice liječnika. To je vrijedna inicijativa. Potrebno je informirati javnost o takvim temama i tražiti podršku za kvalitetnu politiku prije izbijanja krize.

Nažalost na to nije navikla ni hrvatska javnost, ni mediji, ni politika a ni stručnjaci. Zbog toga ne samo što je izostala željena potpora već je došlo do negativne reakcije. Jedna od najutjecajnijih hrvatskih komentatorica, gđa Sanja Modrić, koja se inače ne bavi zdravstvom, odlučila se komentirati ukupno stanje u hrvatskom zdravstvu i posebno ponašanje liječnika. Time smo dobili vrlo kritičan tekst, kakav se rijetko dobiva i koji je vrijedno iskoristiti kao poticaj za vlastitu profesionalnu analizu. Naime, nije rješenje u ljutnji, ignoriranju ili nekritičkom odgovaranju. Gđa Modrić ima pravo, pa čak i obavezu, na ovakav tekst.

Odgovor profesionalaca, međutim mora biti stručan, 'evidence based'. Moramo sagledati kakvo je naše znanje o ovim pitanjima? U tom smislu sam analizirao ovaj komentar i postavio profesionalcima javnog zdravstva 24 pitanja o znanju (radovima, 'evidence') na temelju kojih možemo odgovoriti i prikazati stanje.

Zahvaljujem gđi Modrić na poticaju! Sve vas molim da razmislite o njenom komentaru i postavljenim pitanjima i odgovorite. Možda vam ovako dodamo i intelektualni izazov ljetnom odmoru.

Neka nas hrvatski liječnici ne gnjave svojom kuknjavom

Jutarnji list 30.6.2005.

Sanja Modrić

Uživljavanje najšire javnosti u probleme bilo koje struke sasvim je bezizgledno tražiti u društvu koje je izrazito i bespomoćno nezadovoljno uslugama te iste struke, a takva je situacija s liječnicima u Hrvatskoj

Vidimo da Hrvatska liječnička komora uzbuđeno alarmira Vladu i javnost tvrdnjom da u Hrvatskoj nema dovoljno liječnika, da će situacija iz godine u godinu biti sve gora, da je drastično pao interes za studij medicine i da je sve to zato što su 'primanja i ugled liječnika nesrazmjerni' s velikim trudom koji oni motaju uložiti da bi obavljali svoje znanje.(1)

Posve je razumljivo da se liječnička strukovna udruga bori za bolji status svojih članova i nemamo, naravno, ništa protiv toga da se materijalna i druga prava hrvatskih doktora povećaju. Također čvrsto vjerujemo da više stotina tisuća naših čitatelja i članova njihovih obitelji žele cjelokupnom medicinskom osoblju da svoj odgovoran, stresan i važan posao radi smireno i zadovoljno. Ali, bez obzira na to, isto je tako sigurno da katastrofične prognoze iz Hrvatske liječničke komore neće probuditi apsolutno nikakvu solidarnost s doktorskom kastom među hrvatskim građanima, njihovim pacijentima. Čak, dapače, čini se da će efekt biti suprotan.(2, 3)

Rekli bismo, naime, da je uživljavanje u probleme bilo koje struke sasvim bezizgledno tražiti u društvu koje je izrazito i bespomoćno nezadovoljno uslugama te struke, a takva je situacija s liječnicima u Hrvatskoj. (4)

Pa, iako pacijenti gaje iskreno poštovanje i odanost prema onim iznimnim doktorima koji predano pomažu bolesnima, prate sve novosti unutar svoga zanimanja i sve ljude brižno liječe najbolje što znanju i mogu, hrvatske bijele kute na lošem su glasu i naći ćete malo onih koji na sam spomen bolnice i doktora neće ozlojeđeno istresti tucet svojih vlastitih neugodnih i ponižavajućih iskustava. Neke od tih kritika, doduše, možda prije idu na dušu zdravstvenom sustavu nego samim liječnicima, no taj tip problema apsolutno je malobrojniji nego onaj koji se tiče upravo samih liječnika i njihovih odnosa prema pacijentima i njihovim pravima. Pritom treba reći da se najmanje tog nezadovoljstva generira na dnu piramide, dakle u sustavu primarne zdravstvene zaštite, a najviše

unutar mreže bolnica i specijaliziranih medicinskih ustanova. To je vjerojatno zato što su liječnici u lokalnim ambulantama i domovima zdravlja okrenuti samo i isključivo ljudima koji su se kod njih upisali, zato što o broju pacijenata ovisi njihov uspjeh i egzistencija i zato što je broj pacijenata na dulji rok u izravnoj vezi s time koliko su ljudi zadovoljni uslugom i kompetencijom konkretnog liječnika. (5,6,7)

No, kad se stvari počnu iole komplicirati, pa se pacijent mora uputiti na složenije specijalističke pretrage, daljnje bolničko liječenje, ili mučnu doživotnu sanaciju težih konkretnih kroničnih oboljenja praćenu periodičkim pretragama i kontrolama, tada u Hrvatskoj počinje suočenje s upravo nevjerojatnom i nevjerojatno široko rasprostranjenom samovoljom, površnošću, bezobrazinom, ucjenama, nipodoštavanjem i krajnjom dezorganizacijom. To se, naravno, ne odnosi na one koji svoje zdravlje mogu platiti u privatnim ordinacijama i klinikama, ili one kojima su dostupne jake veze, ali se svaki dan slama na leđima 90 posto hrvatskih građana koji su izručeni na milost i nemilost javnog zdravstva u kojem se većina liječnika vlada kao da su oni bogovi, a osiguranik nula, nitko i ništa, iako upravo pacijent cijeli život izdašno financira kompletno osoblje koje ga liječi. (8,9,10,11)

U našem poremećenom državnom zdravstvenom sustavu gotovo je nezamislivo čak i to da će vam liječnik u državnoj ustanovi objasniti što je uzrok vaših tegoba, kako će vas liječiti i zašto, kakve su komplikacije moguće i kakva rješenja on za to ima, a pogotovo je nezamislivo da će vas naručiti tako da ne čekate, da će se s vama ophoditi s uvažavanjem, da će se on ili bar sestra ispričati u čekaonici ako kasni u ambulantu dva sata ili ako na kraju uopće ne dođe, da će pokazati minimum razumijevanja za vaše obaveze i radno vrijeme ili da će imati bar zeru živaca odgovarati na vaša logična zabrinuta pitanja. (12,13)

Pritom je šokantno kako se ti isti mrzovoljni liječnici, koje u bolnici čekate cijeli dan da bi vas zbrzali i odvalili preko koljena, u svojim privatnim ambulantama probraze u divne, ljubazne i susretljive stručnjake koji odjednom točno znaju izračunati kad ćete doći na red, koji će vam sve potanko rastumačiti, ohrabriti vas i kasnije vas još zvati doma da vide kako vam je. (14,15)

Taj nepodnošljivi odnos prema pacijentu, kojim su inficirane više razina javnog zdravstva, nema nikakve veze sa sustavom na koji će se izgovarati liječnici kad dobiju bilo kakav prigovor. Sustav je uostalom prilično šuplja priča jer ga stvaraju sami liječnici kao ravnatelji bolnica, šefovi odjela, zaposlenici u ministarstvu i HZZO-u, kao sami ministri i potpredsjednici vlada. Jedanput sam, iznervirana nakon trosatnog čekanja na točno naručenu bolničku pretragu, pitala liječnika kad će me konačno pozvati. Obrecnuo se da je 'radno vrijeme od 8 do 15', a 'ima tko vodi računa o tome kad ću ja biti na redu'. No, kad sam zaprijetila, moje ime izgovoreno je s razglasa za tili čas. (16,17,18,19,20)

Više puta sam objašnjavala doktorima da želim posao s njima obaviti ili ujutro, prije posla, ili popodne nakon posla jer da za preglede ne želim trošiti svoj radni dan. Objašnjavala sam nekima od njih da nam oni moraju omogućiti da se brinemo o svojim kontrolama tako da zbog toga ne moramo uzeti pet dana bolovanja. No nijedan nije ništa razumio i gledali su me u jako velikom čudu. Hrvatski liječnici, naime, smatraju da je susret s njima početak i kraj svačije osobne ambicije, veliki uspjeh i čast. (21)

Nemojte im reći da ste nešto pročitali ili vidjeli na Internetu, da vam je nešto u liječenju vašeg oca nelogično ili tražiti argumentaciju za neku njihovu odluku jer to u Hrvatskoj nije dopušteno. (22)

Ovdje nećemo govoriti o golemoj korupciji, o zakazivanju operacija tek kad se kirurgu izruči adekvatna svota, o tome da je rad u bolnici samo paravan za preusmjeravanje pacijenata u privatnu praksu. (23)

Možda bi Liječnička komora morala progovoriti i o tim stvarima pa bi možda i pridobila javnost za suradnju i podršku. Ovako, neka rade što hoće, kao i do sada, ali neka nas barem ne gnjave svojom kuknjavom.

Pitanja za odgovor na komentar gđe Sanje Modrić: Neka nas hrvatski liječnici ne gnjave svojom kuknjavom

1. *Koliko ste upoznati i u kojim radovima je prikazano zastupljenost i potrebe liječničke struke u Hrvatskoj*

2. *Kojim načinom a posebno kojim stručnim radovima su prikazana i obrađena prava liječnika?*

3. *Jesu li iznesene ocjene HLK katastrofične?*

4. ***Navedite radove koji ocjenjuju zadovoljstvo hrvatskog društva uslugama liječnika i koji ocjenjuju djelatnost reagiranja?***
5. ***Koje radove o kvaliteti medicinskih usluga možete preporučiti?***
6. ***Kakav je u našem zdravstvu sistem praćenja i poticanja kvalitete rada?***
7. ***Kakav je sistem informiranja javnosti?***
8. ***Koje radove poznajete o provođenju specijalističkih pretraga, bolničkog liječenja i zdravstvene zaštite kroničnih bolesnika?***
9. ***Kako su u Hrvatskom zdravstvu obrađeni samovolja, površnost, bezobrazina, ucjene, i nipodoštavanje pacijenata kao i dezorganizacija sustava, i uopće odnos liječnika prema pacijentima?***
10. ***Koja radovi su objavljeni o ravnopravnosti u hrvatskom zdravstvu?***
11. ***Koliko je 'izdašno' financiranje hrvatskog zdravstva, kako je to stručno prikazano i javnost informirana?***
12. ***Koje radove znate o obavezama, načinu i provjeri provođenja informiranja pacijenata kod nas?***
13. ***Znadete li primjere prikaza ili utvrđivanja podcijenjivanja pacijenata sa strane liječnika?***
14. ***Poznajete li koji rad koji uspoređuje rad i odnos prema pacijentima između javne i privatne bolničke prakse?***
15. ***Da li poznajete usporedbu istih liječnika?***
16. ***Da li znate rad koji je prikazao način i dosadašnje iskustvo u rukovođenju zdravstvom u Hrvatskoj?***
17. ***Koliko su zastupljeni liječnici i koje specijalnosti a koliko stručnjaci drugih struka?***
18. ***Kako se kod nas prikupljaju pritužbe pacijenata i u kojem stručnom radu je to prikazano***
19. ***Koliko je sistem uspješan i koji su za to kriteriji?***
20. ***Poznajete li rad koji prikazuje pritužbe pacijenata kod nas?***
21. ***Poznajete li rad koji prikazuje kako bi se kod nas mogla smanjiti bolovanja boljom organizacijom zdravstva?***
22. ***Jeli igdje prikazano koliko današnji pacijenti u Hrvatskoj koriste Internet za informiranje i znanje, koliko uspješno i koliko to koriste liječnici u suradnji sa njima?***
23. ***Jeli provedeno istraživanje o korupciji u hrvatskom zdravstvu i javno objavljeno?***
24. ***Znamo li zajedno sastaviti kvalitetan odgovor stručnjaka javnog zdravstva na ovaj komentar?***

Molim Vas da odgovore pošaljete na slobodan.lang@hzjz.hr

